

- по-друге, моніторинг бізнес-середовища з метою визначення і своєчасного реагування на неочікувані зміни та внесення відповідних коректив, виходячи з нових умов функціонування;

- по-третє, імплементація інноваційного мислення та сприяння ініціативності співпрацівників за рахунок саморозвитку, самонавчання, самовдосконалення. У цьому контексті вирішальну роль відіграє апробація сучасних методик і технологій управління;

- по-четверте, розвиток командного духу та прояв лідерських здібностей, адже на сьогодні менеджери мають навчитись працювати і як члени команди, і як її лідери. За рахунок створення відповідних умов, розробки й апробації ефективної мотиваційної політики менеджери забезпечать творче зростання підлеглих. У підсумку, це сприятиме більш ефективній організації праці, забезпеченню кращих результатів.

Таким чином, в умовах неоекономіки простежується модифікація ролі і призначення менеджерів організації. Це проявляється в розвитку нових професійних якостей і навичок, а також розширенні фахових компетентностей, які б відповідали сучасним запитам і потребам.

Список використаних джерел:

1. The Information Economy and the New International Division of Labor / Castells M. eds. // The New Global Economy in the Information Age: Reflections on our Changing World. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 1993. P. 15–19.

2. Глушман Т.М. Компоненти професійної культури майбутнього менеджера // Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». 2016. № 5 (1). С. 8–13.

Кухарчук І.О., Петрук Т.А., студентки
Науковий керівник: Підкамінний І.М.,
д.екон.н., доцент Київський національний
торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

За оптимальне функціонування будь-якого підприємства та підвищення його економічного потенціалу відповідають безліч сфер та ланок, що потребують відповідного розвитку і взаємодії. Однією з таких складових підприємства є система екологічної безпеки, частиною якої є екологічний менеджмент, що відповідає за розв'язання екологічних проблем промислового виробництва.

Його метою є мінімізація негативних впливів діяльності підприємства на навколишнє природне середовище. Слід звернути увагу на те, що під системою екологічного менеджменту підприємства мається на увазі впровадження інноваційних енергоощадних та природоохоронних технологій, що зробить виробництво економічно вигідним, екологічно безпечнішим та соціально необхідним.

Погіршення екологічної ситуації під впливом підприємств промислового сектора – важлива світова проблема сучасності. Найбільшу кількість забруднювачів поставляють такі джерела:

- добування корисних копалин;
- розорювання і меліорація земель;
- виробництво будівельних матеріалів;
- металургія;
- гірничорудна промисловість;
- автотранспорт;
- теплоенергетика.

У відсотковому співвідношенні на першому місці в Україні за кількістю викидів знаходиться автотранспорт (40% викидів), на другому - теплоенергетика (30%) та промисловість (30%) [1, с. 15].

Варто зазначити, що тема екології та захисту навколишнього середовища стає все більш актуальною на теренах нашої держави. На сьогодні дедалі більше українських університетів запровадили такі спеціальності як: «екологічний менеджмент», «менеджмент природоохоронної діяльності», «екологічний аудит і моніторинг», «екологічна безпека» та «екологічне підприємництво».

Однак, примітивне бачення екологічного менеджменту керівництвом багатьох підприємств все ще залишається актуальною проблемою, адже він розглядається не як можливість для отримання конкурентних переваг, а як певні загрози чи перепони подальшого розвитку, що потребують значних витрат часу і ресурсів.

Досвід функціонування провідних компаній світу засвідчує, що використання інструментарію соціальної відповідальності та й екологічної складової позитивним чином впливає на конкурентоспроможність досліджуваного підприємства [1, с. 16]. Також було помічено, що підприємства, які імплементували та використовують концепцію екологічного менеджменту мають більше можливостей зацікавити потенційних інвесторів у своїх проектах. Паралельно з цим простежується збільшення частки експорту у країн, що проводять державну екологічну політику, через зростання частки екологічно чистих товарів та послуг. Оскільки соціально-відповідальний бізнес набуває все більшого поширення і популярності не лише у бізнес-середовищі, але й у споживачів, то є всі підстави вважати, що ці тенденції підсилюватимуться й надалі. Більше того, значущість таких підприємств для суспільства буде також зростати.

Наприклад, швейцарська фірма SQS провела опитування близько 500 європейських компаній, які використовують ISO-стандарти, на предмет ефективності екологічної сертифікації з метою аналізу впровадження екологічного менеджменту. Результати опитування показали, що понад 80 % компаній вважають цю діяльність ефективною, у тому числі 60 % окупили свої капіталовкладення за один рік. Крім того, 80 % тих, що дали позитивний відгук, впевнені в майбутньому одержанні доходів від проведених заходів [2, с. 5-9].

Незважаючи на збільшення витрат підприємства, впровадження на виробництві інноваційних екологічних технологій (система очищення стічних вод, повітря, раціональна утилізація промислових відходів) сприятиме росту економічного добробуту компанії, забезпечить конкурентоспроможність її продукції, підвищить рівень екологічної безпеки території, та здоров'я людей, що на ній проживають. Тому, від топ-менеджменту підприємства залежить введення концепції екологічного менеджменту і її сприйняття, як додаткової конкурентної переваги чи марної трати коштів та ресурсів.

В Україні функціонують підприємства, що займаються впровадженням системи екологічного менеджменту, серед яких рідко можна зустріти малі підприємства, оскільки малий бізнес не має можливості впроваджувати таку систему в повному обсязі, через значні витрати (сертифікація та нестача кваліфікованого персоналу).

Першим підприємством, що впровадило й отримало національний сертифікат на систему управління навколишнім середовищем, було харківське ПП «Екотон» – виробник аераторів полімерних і фільтруючих елементів. У 2008 році корпорація «Оболонь» першим серед підприємств харчової промисловості України сертифікувала одразу чотири системи управління за міжнародними стандартами: ДСТУ ISO 9001:2001 (Системи управління якістю), ДСТУ ISO 22000:2007 (Системи управління безпечністю харчових продуктів), ДСТУ ISO 14001:2006 (Системи екологічного керування), ДСТУ-П OHSAS 18 001:2006 (Системи управління безпекою та гігієною праці) [3, с.134].

Сертифікати відповідності згідно з вимогами стандарту ISO 14001 отримали також Житомирський маслозавод «Рудь», міжнародний аеропорт «Бориспіль», морський порт «Південний» (Одеса). На жаль, сьогодні конкурентоспроможність промислових товарів на вітчизняному ринку практично не залежить від екологічної чистоти їх виробництва. Головна проблема полягає в тому, що більшість українських підприємств досі не змінили свого ставлення до екології як до затратного механізму. Вони далекі від розуміння тих конкурентних переваг, які можуть бути отримані в результаті застосування цього перспективного напряму управління.

Серед проблем впровадження цієї системи також слід виділити:

- відсутність комплексної законодавчої бази з екологічного менеджменту;
- економічна нестабільність в країні (мінімізує можливості додаткового фінансування різних екологічних проектів);
- низький рівень організаційної культури на підприємствах;
- недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів з екологічного менеджменту [4, с. 104-105].

Проте, можливості, що підприємство може отримати у довгостроковій перспективі значно переважають над зазначеними вище труднощами.

Отже, впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві є досить перспективним і актуальним у сучасних еколого-економічних умовах господарювання. Побудова ефективних систем екологічного менеджменту на вітчизняних підприємствах дозволить суттєво економити матеріали, сировину,

енергетичні ресурси, знизить штрафні санкції та екологічні платежі; до того ж дозволить збільшити конкурентноспроможність на ринку шляхом покращення його репутації, удосконалення управління витратами, розширення доступу на закордонні ринки тощо.

Список використаних джерел:

1. Демяненко К. А. Екологічний менеджмент у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 / Демяненко Катерина Анатоліївна – Київ, 2018. – 20 с.
2. Granatstein David. Emerging Ecolabels for Food Products. Center for Sustaining Agriculture and Natural Resources. – Washington State University, Wenatchee. – 2011. – р. 5-9.
3. Еколого-економічні засади раціонального природокористування: теорія та практика реалізації : [кол. моногр.] / Л. В. Єлісеєва, В. І. Ліщук, О. М. Стрішенець [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 236 с
4. Екологічний менеджмент підприємства / Ю. В. Білявська // Економіка України. - 2016. - № 4. - С. 104-111.

Лажнік Д. Ю., студент
Науковий керівник: Колосок А. М.,
к.е.н., доцент Східноєвропейський
національний університет ім. Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Умови, в яких нині перебуває економіка України, актуалізують вплив людського фактора на виробничий процес, потребують нового підходу до формування системи управління персоналом на промислових підприємствах. Підготовка компетентних працівників, здатних до продуктивної роботи в ринкових умовах з періодичним виникненням кризових ситуацій, залежить від ефективності функціонування системи управління людськими ресурсами і є запорукою досягнення успіху підприємства.

В умовах глобалізації економічних процесів, прискореного розвитку науки, техніки й технологій конкурентні переваги підприємств можуть першочергово формуватися за рахунок ефективного використання трудового та інтелектуального потенціалу їх персоналу, оскільки саме людині належить центральне місце в системі суспільного виробництва та економічних відносин.

В економічній літературі на сьогодні на достатньому рівні досліджені проблеми управління персоналом. Зокрема, цим питанням присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: Годящев М. О., Голубка О. Я., Коренюк П., Лизунова О. М., Партика І. В., Пуртов В. Ф., Ансофф І., Армстронг М., Друкер П., Томпсон А. та інших. В той же час питання дослідження та вдосконалення системи управління персоналом на промислових підприємствах досліджено недостатньо та потребує розгляду

З метою наукового обґрунтування і розробки практичних рекомендацій щодо організації системи управління персоналом підприємства на сучасному